

За останні 24 години

07:00 Тільки в штурмові бригади і без відпусток: чому гальмує мобілізація засуджених

06:55 Ілон Маск вивів SpaceX на біржу і став першим у світі трильйонером

06:27 Старт ЧС-2026: Мексика обіграла ПАР на переловненому стадіоні «Ацтека»

05:30 12 червня – яке сьогодні церковне свято, що не можна робити, традиції та прикмети, все про цей день

11 червня

22:00 Квартиру Артемія Лебедева у Києві виставили на аукціон - у ФДМ показали, як вона виглядає

[ЗАВАНТАЖИТИ ЩЕ](#)

Головна / Політика

Тільки в штурмові бригади і без відпусток: чому гальмує мобілізація засуджених

ВАЛЕРІЯ ЧЕПУРКО 12 червня 07:00

Фото: ТГ-канал «Інформаційний штаб» (постраливе)

У Верховній Раді зареєстровано законопроект про розширення прав військових, які прийшли в ЗСУ з місць відбування покарань. Від набуття чинності закону, що дозволить підписувати контракти з добровольцями в колоніях, минуло два роки. Тюремні нари на окопи змінили понад 12 000 засуджених. Що показала практика такої мобілізації і які проблеми необхідно вирішити - *Коротко про* допоміг розібратися *голова організації "Захист ув'язнених України" Олег Цвілій*.

Мотивований ресурс фактично вичерпано

- Нещодавно поховали Олежку. Сестра подзвонила, сказала, що вже готова експертиза ДНК, - каже правозахисник. - Він був з тих перших добровольців, які просто рвалися на війну. Ми ще відео записували, де хлопці дякували за можливість взяти до рук зброю. Підрозділ, де воював Олежка, направили у напівкотел, вони там три дні героїстували, поки майже всі не полягли.

За словами нашого співрозмовника, 80 відсотків з першої хвили засуджених, які підписали контракти із ЗСУ, вже числяться серед загиблих.

- Шкода, що у нас ніхто не консультувався, в яку бригаду треба проситися. Вони так спішили, що куди направляли, туди й бігли. І це не завжди було чесно по відношенню до добровольців. Хлопці йшли у військо з щирими патріотичними намірами, а їх часто просто використовували нерационально. Про це вже відомо тим, хто зараз знаходиться в місцях несвободи і отримує пропозиції від рекрутерів.

Сьогодні такого ентузіазму, який був навесні та влітку 2024 року, вже немає, мотивований ресурс фактично вичерпано. Закон обмежує службу засуджених штурмовими підрозділами, і це є стримуючим фактором.

- Крім того, маємо розуміти, з яким контингентом доводиться працювати. Здебільшого це люди наркозалежні, хворі на гепатити, туберкульоз, засуджені з ВІЧ або просто фізично занедбані. Вони не проходять навіть мінімальну ВЛК. Хоча тих, хто бажає підписати контракт, серед таких є. Нещодавно говорив у колонії з однооким та одноногим чоловіком, який просився в армію хоч їсти варити, хоч техніку ремонтувати. За ґратами можна знайти людей з професіями, які напевне були б корисні для тилу ЗСУ, але через обмеження в законі вони не мають шансів на умовно-дострокове звільнення.

ТЦК чатує під воротами

У кінці квітня Офіс генпрокурора поширив відео про реалізацію права ув'язнених на добровільну мобілізацію. Керівник відділу рекрутингу умовно достроково звільнених Третього армійського корпусу, більш відомого, як 3-тя штурмова, Олег Малишев розповів про вимоги до засуджених: не беруть колишніх наркозалежних, навіть якщо вони пройшли замісну терапію, чоловіків, які в минулому мали статті за сексуальні злочини, добровольців із зайвою вагою, кволик, а до тих, кому 45+ придивляються особливо прискіпливо.

Зовсім інші критерії діють на волі. Варто тільки згадати, як військовий омбудсмен Ольга Решетілова нарахувала в одній із частин 2000 мобілізованих, непридатних до служби. Забраковані рекрутерами добровольці, відбувши строк, легко перетворюються на об'єкти мобілізації.

- Тут такий парадокс: якщо людині 57 років, вона фізично здорова і морально готова підписати військовий контракт, їй відмовляють, бо до граничного віку служби залишилося три роки. А коли у 58 років закінчується термін ув'язнення, то її просто під колонією підхопить ТЦК і хутко оформить, - продовжує Олег Цвілій. - Адміністрації колоній співпрацюють із військкоматами і повідомляють, хто коли звільняється. Люди не мають можливості навіть доїхати до рідних.

Правозахисник наводить приклад:

- В одній із колоній під час моніторингу я познайомився з ветераном, який має явні психічні розлади. Його тримали на дільниці посиленого контролю не тому, що був злісним порушником, а тому що не міг ужитися з іншими в баракі. Я його обійняв, залишив візитку. А нещодавно він дзвонить мені уже з військової частини. Ситуація була критично скандальна - чоловікові навіть не дали вийти за межі зони. Поліція затримала його в «шлюзі», заявила про вигадане порушення правил прикордонної смуги і одразу передала в ТЦК. Там відібрали всі документи, зокрема довідку про звільнення, і повезли в навчальний центр. Відбувши покарання, людина ні хвилини не побула на свободі.

Рік заборон та конвою

Втім, і ті, кого забрали із зони на контракт, теж не почувуються вільними. На суворі армійські порядки накладається адміністративний нагляд. Поза бойовими завданнями вчорашнім ув'язненим наказують сидіти в казармі чи квартирі, забороняють відвідувати громадські місця - навіть звичайні магазини. Пересуватися за межами військової частини треба під конвоем.

Обмеження мають тривати рік, але можуть розтягнутися і на довше. Олег Цвілій зазначає, що у законодавстві адміннагляд саме у військової частині не прописаний.

- Його треба або врегулювати, або відмінити, бо це певного роду дискримінація і форма психологічного тиску на людей. Командири іноді йдуть на порушення - за героїство дають короткі відпустки, але цим вони наражають себе на ризик дисциплінарного покарання. Знаю хлопця, який з доброї волі командира пішов до магазину і не втримався - щось украв. Тепер він знову у в'язниці, давонить, просить допомогти вдруге рекрутуватися (таке дозволяється). Кається, що підставив людину. От щоб таких моментів не було, треба все упорядкувати.

Що пропонують у законопроекті

Чинне законодавство містить ще цілу низку обмежень, через які добровольці з колоній почувуються дискримінованими. Депутати пропонують урівняти їх у правах з іншими військовими, а саме:

- запровадити право на щорічну основну відпустку (за чинними нормами така не надається), розширити місця проведення відпустки для лікування, гарантувати військовослужбовцям-жінкам із цієї категорії декретну відпустку;
- надати право на додаткову відпустку після звільнення з полону (зараз засуджених одразу повертають у військові частини);
- передбачити можливість переведення до інших підрозділів ЗСУ (поки це заборонено);
- внести до закону право на звільнення з військової служби при досягненні граничного віку, у зв'язку із звільненням з полону, для жінок - у разі вагітності та потреби догляду за дитиною (наразі тільки за станом здоров'я, вироком суду, з оголошенням демобілізації).

- Такі пропозиції з'явилися після презентації ґрунтовного дослідження правозахисного центру «Принцип», але всіх питань вони не вирішують, - наголошує Олег Цвілій. - Треба скоротити список статей, які забороняють мобілізацію. Зокрема, прибрати статтю 348-у ККУ - посягання на життя правоохоронця або військового. Бо зараз поліцейські, які отримали строк за катування, мають право піти служити, а людина, яка вдарила поліцейського, можливо, через провокацію - ні. Це несправедливо. Треба також прибрати із закону норму про те, що засуджені мають служити в одному спецпідрозділі, бо це не сприяє їх ресоціалізації.

Несподівана конкуренція

Голова організації «Захист ув'язнених України» відкриває несподіваний момент: у деяких колоніях потенційних рекрутів... ховають від армії.

- Один із рекрутерів поскаржився мені на начальника, який не допускав його до спілкування із засудженими. Мовляв, є чотири бажаячих, він їх виведе до бібліотеки. А військовий знає, що до нього телефонували більше осіб, йому треба говорити, працювати з людьми. Бо на перший раз можуть відмовитися, а на третій чи четвертий - висловити бажання служити. Коли ми влаштували в колонії розбір польотів, знайшли не чотирьох, а вісім добровольців.

За версією правозахисника, колонії мають стабільні держзамовлення, на виконання яких потрібні фізично спроможні працівники. Із зарплати ув'язненого списується 50 відсотків на його утримання, і таким чином поповнюється спецфонд, а це великі гроші.

І ще про один момент: умовно звільнених нагороджують бойовими відзнаками, але через ряд чинних обмежень вони не мають перспективи кар'єрного росту. Тим часом дослідження центру «Принцип» засвідчило, що певний відсоток добровольців хотів би залишитися в армії після війни, бо в цивільному житті людям із судимістю важко себе знайти.

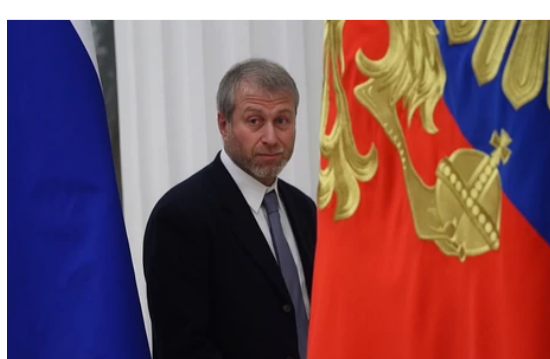
Новини по темі: ув'язнені законопроект Мобілізація Війна України з Росією

Підпишіться на нас в соц. мережах

Статті по темі

10 червня **політика**
На межі абсурду: поляки хочуть позбавити Зеленського ордену Білого Орла, а Муссоліні його залишили

9 червня **політика**
"Човниковий дипломат" Путіна: як Аврамович балансує між Києвом, Москвою та Заходом

8 червня **політика**
Хроніка фіаско від Сирії до Вірменії: як Кремль втрачає своїх союзників у світі

